

116

EEN BUNDELING VAN WERK

INFORMATIEBUNDEL TBV LEDEN
WELKE NIET LANGER LID ZIJN DAN 5 JAAR

MARC VAN HOUTEN

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Hilversum, 2000   Uitgave: 116

INHOUD

	Blz.
VOORWOORD	3
1. SUBGROEP ALGEMENE ZAKEN	4
2. SUBGROEP NATUURBESCHERMING	5
3. SUBGROEP VOGELCURSUS	7
3.1 Cursus vogelherkenning voor volwassenen	7
3.2 Cursus voor de jeugd	8
4. SUBGROEP EXCURSIES	9
5. SUBGROEP COMMUNICATIE	10
5.1 De Korhaan	10
5.2 Lezingen	11
5.3 Het Goois Vogelnet	12
5.4 De leestafel bij presentaties	13
6. SUBGROEP AVIFAUNA	14
6.1 Werkgroep Watervogeltelling	15
6.2 Werkgroep Midwintertelling	16
6.3 Eempoldertellingen	17
6.4 Steltloper telling	18
6.5 Ganzen- Zwanentellingen	19
6.6 Knobbelzwanentelling	20
6.7 Nijlganzenonderzoek	20
6.8 Tuinvogelonderzoek	21
6.9 Werkgroep Nestkasten	21
6.10 Steenuilenproject	22
6.11 Kerkuilonderzoek	23
6.12 Roofvogelwerkgroep 't Gooi en Utrecht	23
6.13 IJsvogeltellingen	25
6.14 Weidevogelnestbescherming	26
6.15 Vogelringstation Het Gooi	27
6.16 Vogel van het jaar	29
6.17 Telpost Corversbos	30
6.18 Gierzwaluwproject	31
6.19 Oeverzwaluwenwerkgroep	32
6.20 Huiszwaluwenwerkgroep	32
7. DANKZEGGING	33

VOORWOORD

Het is al weer een aantal jaren geleden dat wij voor onze nieuwe leden een speciale introductieavond hebben georganiseerd. De laatste jaren is er een regelmatige aanwas van nieuwe leden te zien geweest. Gelukkig hebben de meeste van hen inmiddels hun weg in onze vereniging weten te vinden. De welkoms-map die wij aan alle nieuwe leden toezenden is daarbij een hulpmiddel. Toch is het lang niet altijd duidelijk voor iedereen wat de vogelwerkgroep haar leden te bieden heeft. Daarom wordt dit jaar weer een nieuwe avond georganiseerd waarop de subgroepen zich kunnen presenteren en kunnen laten zien wat zij te bieden hebben.

Het bestuur hoopt dat dit voor onze nieuwe leden een stimulans zal zijn om zich aan te melden voor een of meer activiteiten. Er is genoeg werk te doen op diverse gebieden, zoals deelname aan vogeltellingen, broedvogelinventarisaties, helpen bij het maken van propaganda voor de werkgroep, natuurbeschermingsactiviteiten enzovoorts. Soms komt het voor dat mensen wel zouden willen helpen, maar hebben zij het gevoel dat zij daarvoor nog niet voldoende ervaring hebben. In die gevallen zijn de coordinatoren echter gaarne bereid om daarbij ondersteuning te geven.

In de ruim dertig jaar van haar bestaan heeft de vogelwerkgroep al heel veel werk verricht. Met uw hulp kunnen wij er voor zorgen dat wij dit werk ook in de toekomst kunnen blijven voortzetten.

Ik reken op uw steun!

Met vriendelijke groet,

Rob Kole
Voorzitter

1. SUBGROEP ALGEMENE ZAKEN

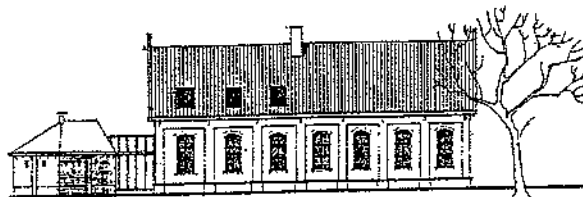
Historie

De Subgroep Algemene Zaken is pas in 1994 officieel geworden. Al na het ontstaan van de Vogelwerkgroep, als ei aanwezig te zijn klonk vanuit de broedmachine al de roep tot het verwezenlijken van een eigen biotoop voor onder andere bibliotheek, vergader- en werkruimte.

De eerste jaren dan nog onder gebracht bij het secretariaat, of bij leden thuis, waar op de logeerkamer de eerste vellen voor de Korhanen, uit de type- of stencilmachine rolden. En waar ze met de hand vergaart, geniet en voor bezorging of postklaar gebundeld werden.

Zo kwamen de eerste tijdschriften van vogelwerkgroepen en andere natuur- en milieuorganisaties bij ons binnen en werden de eerste boeken aan ons geschonken of aangeschaft: het begin van een archief was ontstaan.

Verder bleek dat het doen van leuke vogelwaarnemingen pas zinvol is als die van een privé-zakboekje op een standaard waarnemingskaartje werd gezet: begin 1971 werden de eerste 3000 waarnemingskaartjes gedrukt.

Oostgevel van het Pompgebouw

De Plek

In het verleden zijn er meerdere locaties geweest waar het archief en bijbehorende bibliotheek onderdak hebben gehad. Zo werd er vanaf 1974 gebruik gemaakt van een noodschooltje aan de Gr. Wichmanstraat te Hilversum, vanaf dan wordt er op de tweede dinsdagavond van de maand de zogenaamde werkcontactavond gehouden. Er was gelegenheid om het archief en bibliotheek te raadplegen. Tevens was het een ideale gelegenheid om gewoon gezellig met elkaar te praten en ervaringen uit te wisselen. Na deze ruimte is de Vogelwerkgroep nog tweemaal verhuisd (de Godelindeschool in Naarden en kasteel Groeneveld te Baarn).

Op dit moment is alle aandacht gericht op ons toekomstige clubgebouw 'het Pompgebouw', nabij de watertoren te Bussum. In dit ruim honderdjarige gebouw zal mogelijk ruimte gemaakt worden voor een aantal vergaderzaaltjes, twee kantoorruimten en archief- en werkruimtes en een keukentje. Tevens een grote zaal voor lezingen et cetera.

Het laatste bouwplan is voorgelegd aan de gemeente Bussum. Als een beslissing niet al te lang op zich laat wachten dan kan de verbouwing hopelijk in de loop van dit jaar beginnen.

Doel van de Subgroep

De Subgroep Algemene Zaken is een verlengstuk van het secretariaat. De ledenadministratie en de daaraan gekoppelde verwerking van de contributie volgt hieruit. De verzending van ons blad De Korhaan wordt ook geregeld.

De Subgroep geeft ook ondersteuning aan de diverse andere subgroepen, door onder andere documentatiebeheer in een steeds uitbreidend archief en groeiende bibliotheek. De waarnemingskaartjes worden verwerkt.

De Vogelwerkgroep is zelf ook geabonneerd op een groot aantal tijdschriften van vogelwerkgroepen en andere natuur- en milieuorganisaties. Deze bladen worden door de Subgroep Algemene Zaken gerubriceerd en in leesmappen samengesteld.

Mocht u meer voelen voor deze nuttige activiteiten of meer willen weten? Bel, schrijf of fax naar:

Bep Dwars v. Achterbergh
Flamingohof 1
1221 LK Hilversum
(035-) 685 06 27

2. SUBGROEP NATUURBESCHERMING

Historie

De subgroep Natuurbescherming is in februari 1989 opgericht. Reden daarvoor was dat er in toenemende mate natuurbeschermingszaken de aandacht van het bestuur gingen vragen. Omdat coördinatie ontbrak en daardoor een hap snap beleid ontstond werd besloten te proberen een aparte groep hiermee te belasten. Een coördinator zorgt ervoor dat een en ander gestroomlijnd verloopt. Aanvankelijk maakten zeven leden deel uit van de groep, maar in de praktijk komt het er nu op neer dat een beperkt aantal leden een signalerende functie heeft en de coördinator zich daadwerkelijk met de zaken bezighoudt. In de beginfase was de aandacht jarenlang geconcentreerd op de knobbelzwanenproblematiek. De subgroep was dan ook een van de initiatiefnemers van het Knobbelzwanenplatform Nederland, dat een vogelvriendelijke aandacht voor deze volgens sommigen schade veroorzakende soort nastreeft. Verder was zij ook betrokken bij de oprichting van de Stichting Gierzwaluwenwerkgroep Nederland.

Doel van de subgroep

Het doel van de subgroep is het veiligstellen van vogelbelangen in de breedste zin van het woord in Nederland en die in het werkgebied van de vogelwerkgroep in het bijzonder. Het terrein dat bestreken wordt is zeer breed en loopt uiteen van het reageren op diverse soorten plannen of het daadwerkelijk beschermen van soorten.

Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de kennis die binnen andere subgroepen van vereniging aanwezig is. Samenwerking met andere organisaties Nationaal, maar ook regionaal of lokaal houden zich zeer veel groepen, instellingen en organisaties met natuurbescherming, natuurbehoud of -beheer bezig. Er wordt met Vogelbescherming Nederland, Staatsbosbeheer, het Goois Natuurreservaat en in mindere mate met Natuurmonumenten samengewerkt. Er zijn contacten met Landschapsbeheer Noord-Holland, de Vereniging Vrienden van het Gooi en Vereniging voor Leefmilieu het Gooi, de Vechtstreek e.o. en de gezamenlijke watersportverenigingen. Wanneer het op naleving van de natuurbeschermingswetten (in de toekomst Flora- en Faunawet) aankomt zijn er contacten met het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de Algemene Inspectiedienst, het Bureau Natuurhandhaving (voorheen Veldpolitie) en de Gemeentepolitie.

Werkzaamheden

Een belangrijk deel van het werk bestaat uit het reageren op streekplannen, bestemmings-, beheer- en landinrichtingsplannen. Daarnaast vragen ook allerlei andere plannen de aandacht. Een greep uit wat ons bezighoudt: de aanleg van fiets- en wandelpaden op verstoringsgevoelige plaatsen door de Eempolder, de restauratieplannen voor de vesting Naarden, de veerverbinding Almere-Huizen, begrazing van de Hoorneboegse Heide en het verplaatsingsplan van de Riolwaterzuivering Hilversum-oost. Meer op soorten gericht het behoud van oeverzwaluwkolonies, snoeiwerkzaamheden in het voorjaar, het kappen van bomen in de broedtijd etc.

Er zijn twee Wetlandwachten die voor Vogelbescherming het Vechtplassengebied en het Gooi- en Eemmeer onder hun hoede hebben genomen.

Voor Staatsbosbeheer worden 's winters op enkele zaterdagen beheerswerkzaamheden uitgevoerd. Dit bestaan uit het selectief verwijderen van bomen en struiken uit rietlanden, het maaien van riet, beheer van de observatiehut en het verwijderen van begroeiing van het visdieveneiland in het Gooimeer.

Hulp nodig!

Een netwerk ontbreekt. Veelal komen op het laatste moment meldingen binnen. In iedere gemeente zijn leden nodig die de ontwikkelingen die daar plaatsvinden volgen. Daarbij gaat het om het nagaan van de gevolgen die de plannen voor vogels kunnen hebben. Veelal schenken plaatselijke kranten aandacht aan plannen die in een gemeente leven. Het melden van regelrechte bedreigingen van vogels (werkzaamheden van welke aard dan ook in de broedtijd) of bedreigingen op langere termijn (sloop van huizen met kolonies van gierzwaluwen) en dergelijke zijn ook belangrijke aandachtspunten. Het zou ideaal zijn als leden plannen willen controleren en zaken zouden gaan aankaarten. Samen met de coördinator kunnen die afgehandeld worden. Voor beheerswerk, al is het maar een zaterdag kan men zich ook aanmelden.

Meer weten?

Bel, schrijf of e-mail de coördinator:

Dick Jonkers
Koggewagen 3
1261 KA Blaricum
035-5260456
e-mail d.jonkers@12move.nl

3. SUBGROEP VOGELCURSUS

3.1 Cursus vogelherkenning voor volwassenen

Deze Subgroep organiseert al ruim 20 jaar, in voor- en najaar, een vogelherkenningscursus voor volwassenen. Deze cursussen trekken nog steeds veel belangstellenden.

De cursus bestaat uit zes lesavonden en vier daarbij aansluitende excursies. Per lesavond wordt er een groep vogels besproken met gebruik van dia's, vogelgeluiden en/of filmopnamen. De excursie die daarna volgt gaat naar een gebied waarin we de besproken groep vogels kunnen verwachten.

Er is onderscheid tussen de voor- en najaarscursus. We spelen in op de wat in de natuur gebeurt, dus o.a. zang en balts in het voorjaar en wintergasten in het najaar.

Er wordt gewerkt met een vaste kleine groep van leiders en nodigen gastsprekers uit voor de lesavonden, en leden van de Vogelwerkgroep als excursieleiders.

Het spreekt voor zich dat je wel wat "in huis" moet hebben om hieraan als leider/excursieleider mee te kunnen doen. Want behalve kennis van vogels is enthousiasme een voorwaarde. En bij alles wordt rekening gehouden met de beleving van de cursist.

Wilt u meer weten kom gewoon eens een excursie meedraaien, meld u dan aan bij:

A. van Klaveren
Berkenhof 3
1241 VP Kortenhoef
(035-) 656 14 26

3.2 Cursus voor de jeugd

Sinds 1997 is er ook een jeugdcurso opgezet. Eén van de doelstellingen is dat er spelenderwijs kennis wordt aangedragen, omdat je nu eenmaal makkelijker vertrouwd raakt met iets dat je kent, kunt plaatsen: hierin ligt de basis voor aandacht, respect en zorg. De beleving van de natuur en besef van het mooie en kwetsbare daarvan is belangrijker dan vergroten van kennis.

Er wordt gewerkt met twee groepen:

- * Groep 1; kinderen van 8 tot 10 jaar
- * Groep 2; kinderen van 10 tot 12 jaar en ouder.

Zoals het schooljaar loopt, zo loopt ook de cursus van de jeugd. Vanaf september is er op zaterdag een cursus van 10-12 uur, behalve als er een excursie is kan het langer duren. Tot mei zijn dat 16 lesochtenden.

Het jaarprogramma wordt onder elkaar gemaakt, de onderwerpen zo gevarieerd mogelijk, zodat de kinderen die al een cursus gevolgd hebben niet een herhaling krijgen.

Er wordt gewerkt met 10 vaste leiders, altijd minimaal twee per lesochtend. Een drietal mensen staan reserve, zonodig kan er dan een beroep op hen gedaan worden. Op zo'n lesochtend worden hier ook gastsprekers uitgenodigd.

Op leider(-ster) te worden bij deze groep, heb je behalve kennis van vogels ook het geduld en gevoel nodig om met kinderen om te gaan. Het is een grote verantwoordelijkheid, de ouders vertrouwen hun kinderen aan de leiders(-sters) toe.

Durft u het aan de jeugd iets zinvols bij te brengen, meldt u zich aan bij:

A. van Klaveren
Berkenhof 3
1241 VP Kortenhoef
(035-) 656 14 26

4. SUBGROEP EXCURSIES

Een belangrijke manier om kennis over vogels op te doen is het gezamenlijk op excursie gaan. De excursiecommissie zorgt ervoor dat er zeer regelmatig (totaal ongeveer 20 keer per jaar) excursies zijn voor de leden. Er kunnen globaal 3 soorten excursies onderscheiden worden:

- Gewone excursies, in de regel binnen het werkgebied van de Vogelwerkgroep.
- Bijzondere excursies, zoals bijvoorbeeld vaarexcursies of excursies buiten het werkgebied
- Weekeindexcursies

Alle excursies staan onder leiding van (een) ervaren vogelaar(s), lid van de Vogelwerkgroep. De bijzondere excursies worden vaak geleid door een vogelaar van buiten, die het desbetreffende terrein goed kent. De excursies zijn alleen toegankelijk voor leden en huisgenoten.

De excursies worden twee of drie keer per jaar in bijeenkomsten van de excursieleiders voorbereid. Het programma wordt in deze bijeenkomsten vastgesteld en gepubliceerd in De Korhaan. Heb je belangstelling om ook excursieleider te worden, dan kan dat. Hiervoor is wel enige vogelkennis vereist. In het begin loop je gewoon mee als hulpexcursieleider. Zo kan je ervaring opdoen. Stap voor stap zul je merken hoe leuk het is om af en toe een groep door een mooi gebied te leiden om er samen van de vogels en andere natuur te genieten. Heb je belangstelling? Meld je dan aan bij:

Joke van Velsen
Dotterbloemlaan 39
3742 ED Baarn
(035-) 541 88 04

5. SUBGROEP COMMUNICATIE

De Subgroep Communicatie probeert iedereen, zowel binnen als buiten de groep, op de hoogte te houden van het werk van onze Vogelwerkgroep. Dat gebeurt door middel van de volgende onderdelen:

5.1 De Korhaan

De Korhaan is de naam van het clubblad van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken. Al 34 jaargangen lang probeert de redactie via De Korhaan leden te informeren over de activiteiten van de vogelwerkgroep en over interessante ontwikkelingen op het gebied van de avifauna binnen ons werkgebied.

Een redactie van vier personen zorgt er voor dat vijfmaal per jaar het blad uitkomt. De redactie wordt ondersteund door een aantal samenstellers van vaste rubrieken, zoals:

- * Van de Voorzitter (met laatste nieuwtjes van het bestuur)
- * Veldwaarnemingen
- * Het programma
- * Onze eigen stripheld Kor Haan
- * Penlijster (column van een insider)

Naast de vaste onderdelen en eigen vogelnieuws heeft De Korhaan veel ruimte voor verslagen van tellingen, excursies, activiteiten van subgroepen en van de jeugdgroep. Verder verhalen over onze vogel-van-het-jaar, nieuws van aanverwante organisaties, zoals het vogelasiel en de organisatie voor wintervoeding.

Leden kunnen in De Korhaan een gratis (niet commerciële) advertentie plaatsen in de rubriek Haantjes. Ook andere kopij die betrekking heeft op onze vogelwerkgroep is altijd van harte welkom, liefst voorzien van tekeningen en/of foto's.

De redactie van De Korhaan is te bereiken via:

Wim Duurland
Menno Simonszhof 84
1216 LM Hilversum
e-mail: wduurland@bigfoot.com

5.2 Lezingen

Inleiding

Sinds vele jaren wordt er in het winterseizoen maandelijks een lezing georganiseerd op de vierde donderdag van de maand. Deze avonden hebben een tweeledig doel. In de eerste plaats ornithologische informatie en in de tweede plaats versteviging van de onderlinge kontakten. De avonden worden goed bezocht. Het biedt de mogelijkheid elkaar maandelijks te ontmoeten. De pauze is daardoor steeds zeer geanimeerd.

Onderwerpen

Er wordt een zo groot mogelijke variatie aan onderwerpen nagestreefd. Het volgende is een summier overzicht van het programma van de laatste jaren.

Het accent ligt op de veldornithologie en is gericht op de belangstelling van de "gewone" vogelaar. Natuurlijk komen in de eerste plaats vogels uit eigen land aan de orde. Genoemd kunnen worden bosroofvogels, Lepelaar, Knobbelswaan, Grutto, ganzen, Steenuil, Boomvalk, zwaluwen, IJsvogel, vogels van moeras en rietland en Blauwe Reiger. De dia's die door amateur en professionele fotografen worden getoond brengen de vogelaar vaak in verrukking.

Vogels kennen geen grenzen daarom worden er ook regelmatig lezingen gegeven over vogels elders in de wereld. Vaak gaat het om de arctische gebieden waar veel van onze wintergasten zomers verblijven. Bijvoorbeeld Siberië. Maar ook Falkland eilanden, vogeltrek in Israël, gieren in Spanje zijn het onderwerp van boeiende presentaties geweest.

In maart, na de jaarlijkse ledenvergadering, is het traditie dat de lezing en dia presentatie door leden van onze eigen vogelwerkgroep wordt gegeven. Zeer gevarieerde vogel activiteiten worden dan gepresenteerd. Bijvoorbeeld vogels van de Galapagos eilanden, IJsland, Bonaire, Patagonië, Nieuw Zeeland en zuidelijk Afrika. In dit kader kan ook de prachtige film van een van onze leden over vogels in eendenkooien genoemd worden.

Een deel van de lezingen geven een verslag van ornithologisch veld onderzoek, vogeltrektellingen en inventarisaties. Bijvoorbeeld vogelinventarisatie van de Eempolders, vogeltrektellingen in het Corversbos, ringonderzoek van kokmeeuwen en inventarisatie van zeevogels op de Noordzee. Verder natuurbeheer in het Naardermeer gebied en de invloed van modern bosbeheer op de vogelstand. Een voortreffelijk wetenschappelijk onderzoek over de broedstrategie van Rotganzen en over de trekstrategie van de Kleine Zwaan werd zeer begrijpelijk gebracht.

Polemische onderwerpen zorgen voor een levendige discussie. Bijvoorbeeld: beleid bij internationale vogelbescherming, aalscholver problematiek in het IJsselmeergebied en de strijdige belangen van de visserij en herintroductie van de zeearend in ons land, dirigeren van de natuur of het natuurlijke verloop afwachten?

Kunst kan bijdragen tot intensieve observatie van vogels en het vastleggen van karakteristieke houdingen en gedrag. Genoemd kunnen worden: de rijke ervaring van de observatie en afbeelding van het individuele gedrag van kauwen en de resultaten van de kunstzinnige maar ook educatieve resultaten van de groep "Artists for Nature".

En verder

Het voorjaar 2000 programma biedt het volgende: duikeenden in het IJsselmeer (januari), Grauwe Kiekendief (februari), vogels van zuidelijk Afrika (maart) en Roeken in een kolonie (april). Het bijwonen van deze avonden verbreedt en verdiept de kennis van vogels. Het biedt ook de mogelijkheid zelf eens iets te presenteren voor een grote groep belangstellenden.

Voor meer informatie:

S.L. Visser
Nieuwe 's Gravelandseweg 53b
1406 NA Bussum
(035-) 692 06 00

5.3 Het Goois Vogelnet

Het Goois Vogelnet is de snelle e-mailservice van de Vogelwerkgroep Het Gooi en omstreken. Via deze (gratis) e-mails word je op de hoogte gehouden van bijzondere waarnemingen in het werkgebied.

Ooit was er het idee om elkaar via een telefonische estafette te alarmeren op momenten dat bijzondere vogels gesignaleerd werden in het Gooi. Het kwam er nooit van. Via e-mail lukt het wel. Nu al twee jaar zijn we bezig met het Goois Vogelnet en inmiddels hebben ongeveer honderd vogelaars deze simpele maar doeltreffende methode ontdekt om de laatste nieuwtjes uit te wisselen.

Het Goois Vogelnet

Het aardige is dat er naast meldingen van bijzonderheden, ook steeds meer discussie ontstaat. Bijvoorbeeld over tendensen. Waar is de Bonte Kraai gebleven in onze regio? De Tortelduif? De Wielewaal? Via het Goois Vogelnet lukt het door het doorgeven van de vroegste waarnemingen ook weer eens om een fenologie te maken van de zomergasten in ons werkgebied. Daarnaast wisselen Gooise Vogelnetters internetadressen van vogelsites en nieuwtjes over vogel-computerprogramma's uit. Leden en niet-leden kunnen zich aansluiten bij het Goois Vogelnet. Van waarnemingen die niet-leden aandragen worden waarnemingskaartjes gemaakt voor ons vogelwerkgroeparchief en door oproepjes en aankondigingen van excursies wordt er ook geprobeerd om van niet-leden, leden te maken.

De enige voorwaarde aan alle aangesloten vogelaars is, dat ze actief meedoen, door hun waarnemingen bij het centrale adres **pieter.schut@wxs.nl** aan te melden. Via dit adres kunnen ook nieuwe geïnteresseerden zich aanmelden.

5.4 De leestafel bij presentaties

Een belangrijk middel, waarmee we ons als Vogelwerkgroep naar buiten presenteren is de leestafel. Een aantal keren per jaar staan we op manifestaties en markten met ons materiaal. We proberen dan ons enthousiasme en het plezier in het vogels kijken over te brengen.

In onze kraam liggen veel eigen publicaties, brochures en De Korhaan. Die geven een goed beeld van alles wat er ondernomen wordt in onze regio op het gebied van vogels waarnemen en beschermen. We verkopen verder: nestkasten, Cd's + boeken, meest van de vogelbescherming.

De verkoop van vogelboeken wordt ook intern zeer op prijs gesteld, dat blijkt op de maandelijkse donderdagavond-lezingen. Veel artikelen bieden we met een aardige korting aan, maximaal voor de ledenprijs van Vogelbescherming Nederland. Tweemaal per jaar zijn we tenslotte present op een avond bij de vogelcursus.

Vindt u het leuk om door middel van de vogels met veel mensen in contact te komen, geeft u dan op als medewerker voor de leestafel. We zullen u niet overvragen, hooguit een paar keer per jaar zult u dan -samen met een ervaren vogelaar- enkele uren achter onze kraam te staan.

Inlichtingen:

Paul Keuning
(035-) 526 82 81
Huizen

6. SUBGROEP AVIFAUNA

De Subgroep Avifauna vormt een paraplu waaronder de verschillende werkgroepen passen. Alle werkgroepen houden zich bezig met tellingen en inventarisaties. Een werkgroep bestaat uit een aantal leden, die samen naar eigen inzicht en goeddenken een activiteit uitvoeren. Tweemaal per jaar, op de tweede dinsdag in januari en september, komen de coördinatoren van de werkgroepen, het coördinatie-team van de subgroep avifauna en individuele leden met belangstelling voor tellingen en inventarisaties samen. Op deze vergaderingen worden lopende activiteiten geëvalueerd en nieuwe activiteiten ontplooid. Van deze ontmoetingen wordt verslag gedaan aan het algemeen bestuur van de Vogelwerkgroep door het coördinatie-team van de subgroep. Nieuwe activiteiten kunnen ontstaan door:

1. Externe verzoeken om informatie. Bijvoorbeeld een verzoek van het Goois Natuurreservaat om gegevens van de vogelpopulatie van de heidegebieden in ons werkgebied. Dit met het oog op de ontwikkelingen, die in gang worden gezet door het nieuwe beheer van deze gebieden met de inzet van grote grazers.
2. Externe verzoeken om bepaalde gebieden te inventariseren of deel te nemen aan een telling. Deze verzoeken kunnen van landelijke natuurbeschermingsorganisaties komen. Bijvoorbeeld het verzoek van Natuurmonumenten om het weidevogelreservaat in de Eempolders te inventariseren. Of deelname aan de Midwintertelling van watervogels, die jaarlijks georganiseerd worden door SOVON.

3. Ideeën vanuit actieve leden binnen de subgroep avifauna, die bijvoorbeeld in samenspraak met leden van de subgroep natuurbescherming een inventarisatie voorstellen. Er kan dan voor de inventarisatie van een gebied gekozen worden, omdat dit een nieuwe bestemming krijgt, waardoor de in het gebied aanwezige vogels in hun voortbestaan bedreigd worden.

Cursussen

Het inventariseren van vogels is niet iets dat je zomaar doet. Ten eerste is een goede kennis van vogels nodig. Vogels moeten direct herkend kunnen worden aan hun zang of in een flits herkend worden in de vlucht. Verder moeten waarnemingen op gebiedskaarten ingetekend worden, liefst met de goede codes. Kortom, dit vraagt om ondersteuning die de subgroep geeft in de vorm van cursussen. Na het volgen van de cursus kan men met een ervaren inventarisator het veld in gaan om zich verder te bekwamen. Verder bestaat de mogelijkheid om in groepjes van twee of drie mensen een inventarisatie te doen.

De hiernavolgende werkgroepen zijn onderdelen van de subgroep Avifauna.

6.1 Werkgroep Watervogeltelling

In de zoete Rijkswateren wordt door het Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling, het RIZA, een biologisch monitoringprogramma uitgevoerd. Dit programma richt zich op verschillende parameter-groepen zoals fytoplankton, vegetatie, macrofauna, vissen, vogels en ecotoxicologie. Het doel van de monitoring is het vastleggen van veranderingen, waardoor positieve of negatieve ontwikkelingen kunnen worden gesignaleerd: het geeft informatie over de ecologische toestand van deze wateren. Tevens kunnen de effecten van ingrepen die momenteel op de voet worden gevolgd. Het maandelijks tellen van de watervogels, van september tot mei onder coördinatie van SOVON Vogelonderzoek Nederland in samenwerking met het RIZA, maakt deel uit van het monitoringsprogramma.

De watersystemen van de Zoete Rijkswateren omvatten een aantal voor watervogels zeer belangrijke wetlands, zoals de Randmeren plus directe omgeving.

Aan deze tellingen wordt op landelijk niveau dor 300 mensen meegewerkt. Binnen het werkgebied van de vogelwerkgroep worden een achttal deelgebieden geteld. Deze gebieden liggen in het Gooimeer en het Eemmeer. Dit gebeurt door vijf tellers, die hun telling altijd uitvoeren in het weekend dat het dichtst bij de vijftiende van de maand ligt.

Na elk telseizoen verschijnen de resultaten in een rapport, dat door het SOVON wordt samengesteld. Presentatie en gebruik van de gegevens houden niet op bij dit rapport. Onder verantwoordelijkheid van het RIZA worden de resultaten ook gepubliceerd in jaarrapporten en watersysteemrapportages. De inventarisatie van een deelgebied kost ongeveer 1 tot 1,5 uur, hierin is de reistijd naar het te inventariseren gebied niet meegerekend. Het inventariseren gebeurt vanuit de auto vanaf de dijk rond de Randmeren. Daar waar de dijken niet voor auto's toegankelijk zijn wordt met de fiets of lopend geïnventariseerd.

Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met:

Guus Proost
Oostergo 15
1274 JS Huizen
(035-) 525 166 61

6.2 Werkgroep Midwintertelling

Onze vogelwerkgroep doet al sinds jaar en dag actief mee aan de Midwintertelling van vogels.

In het weekeinde van 14/16 januari 2000 werd de 34ste editie van deze telling gehouden. In 1967 vond de eerste Midwintertelling plaats. Het is daarmee één van de langstlopende landelijke vogeltellingen in ons land.

Tegenwoordig zijn er landelijk ongeveer 1.000 waarnemers (grotendeels vrijwilligers) op pad om de vogels te tellen. In ons werkgebied zijn dat er ongeveer 35. Zij tellen in onze regio 75 gebieden.

Landelijk worden deze activiteiten gecoördineerd door SOVON Vogelonderzoek Nederland, in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. In heel Europa zijn nog veel meer mensen bij de telling betrokken, zo'n 11.000.

Wetlands International, de organisatie die zich bezighoudt met het internationale onderzoek en de bescherming van watervogels en waterrijke gebieden (wetlands), zamelt alle resultaten in en stelt periodiek een internationaal overzicht samen.

Doel van de telling is om midden in de winter vast te stellen waar de vogels zich bevinden. Dit moment is gekozen omdat dan de vogeltrek het minst is.

Doordat de telling als zo lang loopt worden de cijfers steeds belangrijker. Aan de hand van die cijfers kan het belang van bescherming van bepaalde gebieden aangetoond worden.

Door het milde winterklimaat en de grote oppervlakte aan waterrijke gebieden weten veel watervogels ons land te vinden. In de afgelopen jaren werden er in januari meestal zo'n drie miljoen watervogels geteld. Aantallen die in internationaal verband indruk maken, want van sommige soorten verblijft gedurende de winter meer dan de helft van de hele populatie binnen onze landsgrenzen.

De aantallen variëren natuurlijk al naar gelang de weersomstandigheden. Soms, zoals in januari 1997, domineren ijs en schaatsters de Nederlandse wateren en worden veel minder vogels geteld dan in een zachte winter als bijvoorbeeld 1998. Veel soorten trekken bij strenge vorst naar de Britse Eilanden, Frankrijk en Spanje, waar dan nog wel ijsvrije wateren zijn te vinden. In onze regio (Gooi, Eemolders, de randmeren en de Vechtstreek) worden jaarlijks tussen de 50.000 en 75.000 vogels genoteerd tijdens deze telling. Dat komt dus neer op een bescheiden twee procent van het totaal in Nederland op dat moment aanwezige watervogels.

De Midwintertelling wordt in onze vogelwerkgroep gecoördineerd door:

Pieter Schut
(035-) 693 68 11
e-mail: Pieter.Schut@WXS.NL

6.3 Eempoldertellingen

Gebied

Globaal wordt het gebied begrensd door het dorp Eemnes, de A27, Eemmeer, Eem en de A1. Totaal zo'n 2500 hectare.

Vanwege het extensieve beheer was het gebied destijds zeer interessant in de broedperiode vanwege de specifieke weidevogels en in de winterperiode door de grote variatie bij de wintergasten.

Aanleiding

De destijds voorgenomen ruilverkaveling en de te verwachten intensivering van de landbouw zouden naar verwachting ingrijpende veranderingen van de flora en fauna tot gevolg hebben. Eind 1972 werd onze VWG verzocht om met name de invloed op de (weide-)vogelstand na te gaan.

Hoewel deze veranderingen grotendeels hun beslag hebben gekregen, wordt gezien het unieke karakter van deze tellingen doorgegaan met deze tellingen.

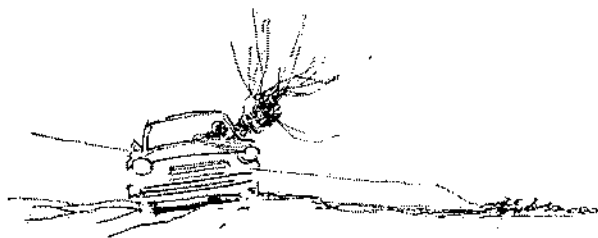
Hiernaast heeft Natuurmonumenten recent een deel van het gebied ingericht als reservaat, waardoor weer vele veranderingen in positieve zin plaatsvinden.

Methode

Vanaf begin 1973 worden om de 2 weken de Eempolders geteld op voorkomen en aantallen van alle soorten vogels. Eerst alleen de Noord- en Zuidpolder, maar later ook de Oostermeent.

De 3 genoemde gebieden worden per gebied bezocht door een telploeg van 2 à 3 personen. Dit volgens een vast patroon naar keuze per fiets/auto en bij voorkeur op zaterdagochtend.

Afhankelijk van de omstandigheden en interesse duurt dit 2 tot 4 uur.

Bij het huidige aantal beschikbare tellers komt men om de 6 à 8 weken aan de beurt. De telploegen veranderen bij toerbeurt qua samenstelling en gebied. Wel wordt rekening gehouden met een evenwichtige opbouw qua ervaring.

Tot op heden zijn 3 uitgebreide verslagen over 6 jaren telresultaten elk verschenen. Het 4e verslag is momenteel in bewerking.

Voor wie interessant?

Voor iedere enthousiaste vogelaar, zowel beginnend als ervaren die door actief bezig te zijn met andere vogelaars zijn/haar kennis verder wil uitbreiden.

Voor verdere inlichtingen:

Rob van Veen (035-) 656 36 42

Nico Klippel (035-) 693 10 41

6.4 Steltloper telling

Eenieder die op gezette tijden vogels kijkt op een plek waar steltlopers zitten kan eenvoudig meedoen aan de steltloper telling. Tel de stellopers en zet ze thuis op het standaardformulier. De formulieren worden landelijk verwerkt en zo ontstaat een goed beeld van het verloop van de steltloper aanwezigheid in Nederland in de loop van de tijd.

Heb je belangstelling?
Meld je dan
aan bij:

Piet Spoorenberg
Celebesstraat 36
3742 DD Baarn
(035-)542 46 86
e-mail: spoor.slag@worldonline.nl

6.5 Ganzen- en zwanentellingen

De Ganzen- en zwanentellingen betreffen maandelijks tellingen van september tot en met maart.

In principe wordt geteld op zaterdag die het dichtst bij de 15de van de maand is; met uitwijkmogelijkheidmogelijkheid voor de vrijdag ervoor tot en met de maandag er na.

Alle pleisterende ganzen en zwanen in polder- en watergebieden worden overdag geteld. Overvliegende exemplaren worden niet geteld. Ook wordt er niet geteld bij slaappleatsen.

Om inzicht te krijgen in de aantallen overwinterende ganzen en zwanen en waar zij verblijven is het belangrijk dat alle individuele pleisterplaatsen worden geteld. Vaste tellers gaan naar afgesproken onderzoeksgebieden.

SOVON Vogelonderzoek Nederland verstuurt maandelijks de formulieren, retourenveloppe en een nieuwsbrief. De tellers krijgen ook een jaarverslag.

Het tellen van ganzen en zwanen in het winterhalfjaar binnen het werkgebied van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken berust op een lange traditie.

Niet alle gebieden worden er echter geteld. Daarom is uitbreiding van het aantal tellers dringend noodzakelijk. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met:

F.H. van de Weijer
Eemhof 15
3755 JA Eemnes
(035-) 531 12 07

6.6 Knobbelzwanentelling

Om meer te weten te komen over de populatieontwikkeling van de Knobbelzwaan in het werkgebied van de Vogelwerkgroep worden er al een aantal jaren broedvogels geteld.

Eerder gehouden tellingen wekken de indruk dat de Knobbelzwanenstand zich in een dalende lijn bevindt.

Om hierover meer duidelijkheid te krijgen is het belangrijk door te gaan met deze tellingen.

Voor deze broedvogeltellingen worden deelnemers gevraagd, die een of meer deelgebieden van het werkgebied voor hun rekening willen nemen.

Voor opgave of inlichtingen kunt u terecht bij:

Fernand Jager
Goudwespmeent 1
1218 GL Hilversum
(035-) 693 35 53

6.7 Nijlganzenonderzoek

In de afgelopen 20 jaar is de Nijlgans van een exotische vluchteling uit wildcollecties, uitgegroeid tot een vaste gast in het veld, ook in het Gooi, het Eemgebied en (vooral) in de Vechtstreek.

Over de gevolgen van deze ontwikkeling en over de omvang van het aantal Nijlganzen in ons werkgebied is nog maar weinig bekend.

Om een completer beeld te krijgen zijn we naarstig op zoek naar meer, nieuwe en bijzondere waarnemingen in ons eigen werkgebied. Daarbij zijn ook gedragswaarnemingen van belang. Er zijn namelijk veel vermoedens over agressief gedrag van Nijlganzen tegenover soortgenoten en andere vogels, maar er is (zeker uit ons gebied) weinig met zekerheid vastgesteld.

Daarom vragen we iedereen die waarnemingen heeft van Nijlganzen die aan ondergetekende door te geven. Vooral uitvoerige beschrijvingen kunnen zeer waardevol zijn.

Voor opgave of inlichtingen kunt u terecht bij:

R.A. Kole
Torenavalk 22
3752 SK Bunschoten
033-298 23 03

6.8 Tuinvogelonderzoek

Het naar Engels voorbeeld opgezette tuinvogelonderzoek is gestart in 1992. Het voortdurend attent zijn op de vogels die in de tuin komen, geeft een goed beeld van de frequentie van voorkomen en de aantallen.

Voorts zijn het eind en begin van trekperiodes te volgen en geven de zomermaanden een daling van het aantal soorten en vogels te zien.

Nieuwe medewerkers zijn van harte welkom en kunnen zich opgeven bij:

Fernand Jager
Goudwespmeent 1
1218 GL Hilversum
(035-) 693 35 53

6.9 Werkgroep Nestkasten

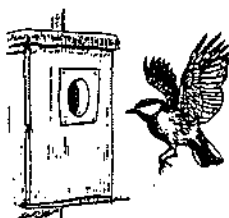
Tot de bezigheden van de werkgroep Nestkasten behoort het controleren en in stand houden van de circa 850 nestkasten, die zijn opgehangen in een groot aantal bosgebieden in het Gooi. Deze terreinen zijn eigendom van zowel natuurorganisaties als het Goois Natuurreservaat en vereniging Natuurmonumenten als van particulieren.

Het nestkastonderzoek is een activiteit van de vogelwerkgroep het Gooi e.o. die al sinds 1964 plaatsvindt!

De nestkastcontroles worden jaarlijks in de broedtijd gedaan, dus globaal in de maanden april, mei en juni. Veel in holen broedende vogels, de meeste mezensoorten en vliegenvangers, hebben vaak moeite met het vinden van geschikte (natuurlijke) nestplaatsen. Door het ophangen van nestkasten worden de vogels een handje geholpen. De jaarlijkse nestkastonderzoeken leveren een schat aan informatie op over de aanwezigheid, de legsels en de broedresultaten van deze holenbroeders. De medewerkers aan het onderzoek verzamelen tijdens iedere controle gegevens van alle nestkasten in hun gebied. Deze gegevens worden gepubliceerd in een jaarverslag, dat iedere medewerk(st)er krijgt toegezonden.

Ook worden de gegevens verstrekt aan het Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek (N.I.O.O.) van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen en aan de Samenwerkende Vogelorganisaties Nederland (SOVON).

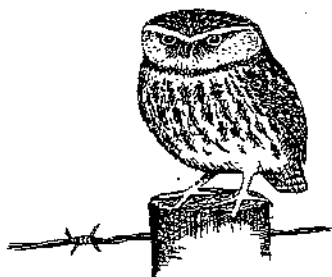
De in de nestkasten aanwezige jongen van de minder algemene soorten, worden vaak geringd, zodat zij individueel herkenbaar zijn. Incidenteel worden winteravondcontroles gehouden. Ieder jaar worden er tijdens een timmerdag, meestal georganiseerd op een ochtend in de maand januari, door leden van onze vogelwerkgroep nieuwe nestkasten vervaardigd. Als gevolg van houtrot, vernieling of diefstal moeten jaarlijks veel kasten worden vervangen.

Wanneer u meer wilt weten over de activiteiten van de werkgroep Nestkasten, of zelf interesse heeft om nestkasten te gaan controleren, kunt u schrijven of e-mailen met de coördinator:

Anco Driessen
Slangekruid 4
1273 VM Huizen
e-mail: ac.driessen@hetnet.nl

6.10 Steenuilenproject

Het Steenuilenproject is een klein onderdeel binnen de Subgroep Avifauna. Mogelijk komt dat door wie Steenuilen wil zien in het werkgebied veel geluk moet hebben of een echte doorzetter zal moeten zijn.

Slechts zelden wordt deze soort gehoord of gezien. Als dat al gebeurd is dat meestal op de reeds bekende plekken: de omgeving van de Vecht in het westen en de Eempolders bij Eemnes in het oosten van het werkgebied.

Volgens de landelijke Steenuilenwerkgroep STONE moet een gevonden territorium worden bevestigd door de territoriumroep van de mannetjes Steenuil. Dat betekent veel avonden in februari en maart op pad met een cassetterecorder. Omdat dit inventariseren erg arbeidsintensief is, kan jaarlijks slechts een klein deel van het werkgebied worden onderzocht.

Naast het inventariseren zijn er 14 nestkasten voor Steenuilen opgehangen. Daarin is tot op heden nog niet door Steenuilen in gebroed. Het is de bedoeling om deze kasten jaarlijks minstens 1 maal te bezoeken en schoon te maken.

Het is de bedoeling om meer bekendheid te geven over de Steenuil. Medewerking bij het nachtelijk inventariseren wordt zeer op prijs gesteld, ook zijn alle waarnemingen van Steenuilen welkom.

Wanneer u meer wilt weten over het Steenuilenproject, of zelf interesse hebt om deze 'mystery bird' te inventariseren, kunt u contact zoeken met de coördinator:

F.H. van de Weijer
Eemhof 15
3755 JA Eemnes
(035-) 531 12 07

6.11 Kerkuilenonderzoek

De werkgroep 'Kerkuilen' is sinds 1989 actief. Een van de eerste voornaamste activiteit was het plaatsen van nestkasten in geschikte gebieden. Momenteel hangen er in ons werkgebied circa 60 kasten.

Op dit moment is er behoefte aan leden welke in het bezit zijn van een auto en een lange ladder. De aanwezige nestkasten kunnen dan regelmatig gecontroleerd en geregistreerd worden. Hiervoor wordt gezocht naar mensen die hieraan willen meehelpen.

Lijkt u dit iets of wilt u meer weten, neemt u dan contact op met:

Gerard Mijnhout
Betje Wolfflaan 15
1215 HV Hilversum
(035-) 623 24 76

6.12 Roofvogelwerkgroep 't Gooi en Utrecht

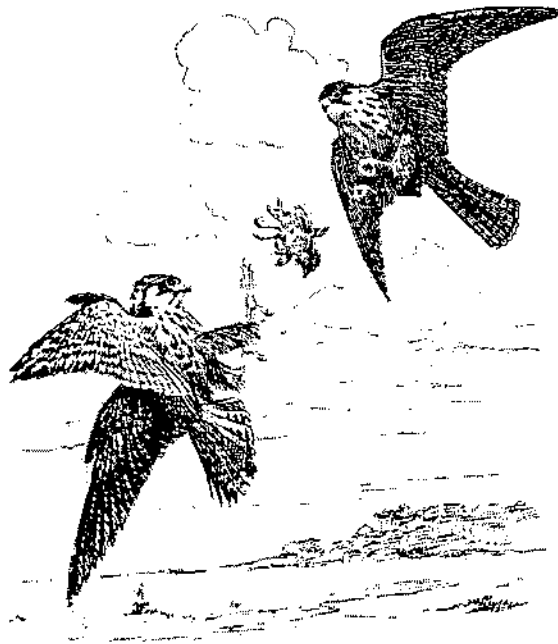
Sinds enkele jaren beschikt onze vogelwerkgroep over een roofvogelwerkgroep.

De voornaamste doelstellingen van deze werkgroep zijn:

1. bescherming van roofvogels
2. het onderzoek van roofvogels.

Gelukkig is er in het Gooi nauwelijks sprake van roofvogelvervolgning. Dat geeft ons de gelegenheid veel tijd te besteden aan het tweede doel, het onderzoek.

In de praktijk betekent dit dat we proberen na te gaan welke roofvogels er in onze gebieden leven. Het gaat dan om de havik, buizerd, sperwer, torenvalk, boomvalk, wespendif en de bruine kiekendief (en mogelijk in de toekomst slechtvalk en visarend). We proberen elk jaar alle broedgevallen op te sporen. Hebben we eenmaal een nest gevonden dan houden we op een nestkaart bij wat er gebeurt op dat nest. Wordt er gebroed?, zien we donsjes op de nestrand?, ligt er kalk onder de nestboom? Dit laatste betekent dat er jongen in het nest zitten. En als er jongen zijn, dan proberen we die te ringen. Deze jongen krijgen niet alleen een ring om hun poot, maar worden ook meteen gewogen en gemeten. Het is tevens een mooie gelegenheid om zo'n roofvogel eens van dichtbij te bekijken.

Voor dit inventariseren van roofvogels en het volgen van de ontwikkelingen rondom een nest zijn veel mensen nodig. De afgelopen jaren hebben we al redelijk veel nesten kunnen vinden, maar we kunnen nog altijd meer man/vrouwkracht gebruiken.

Wie kunnen zich opgeven?

Iedereen is welkom. Kennis van roofvogels is bij de start geen eerste vereiste. Enthousiasme en interesse om het vak te leren wel. Wanneer men met het inventariseren begint, kan in de leer bij meer ervaren collega-vogelaars om zo te zien hoe alles in zijn werk gaat. Daarbij is het inventariseren op zich niet ingewikkeld. Zo is bijvoorbeeld het aantal verschillende roofvogels niet erg groot en is men niet afhankelijk van een enkele losse waarneming. Wanneer men bijvoorbeeld een roofvogel ziet overvliegen, valt het niet altijd mee om direct met zekerheid te kunnen vaststellen om wat voor roover het gaat. Dat geldt zelfs voor ervaren vogelaars.

Bij het opsporen van territoria is het een groot voordeel dat men regelmatig naar datzelfde gebied terug kan gaan. Wanneer je bijvoorbeeld niet weet of het om een nest van een buizerd of een havik gaat, zullen herhaalde bezoeken aan hetzelfde terrein duidelijkheid geven.

Daarnaast zijn de boeken van Rob Bijlsma een goede hulp bij het herkennen en opsporen van roofvogels. Iedere roofvogel-soort heeft zijn eigen specifieke gedragingen die door Bijlsma uitgebreid worden beschreven.

Ook worden er speciale trainings-excursies gegeven waarin gezamenlijk naar roofvogelnesten wordt gezocht en men wordt getraind in het herkennen van roofvogels.

Mensen die interesse hebben om lid te worden van de roofvogelwerkgroep kunnen contact opnemen met:

Hanneke Sevink
(035-) 542 10 19
06-2263 06 41

6.13 IJsvogeltellingen

IJsvogels broeden van nature in steile beek- en rivieroeveren. Ze graven met hun pootjes een nestgang in de oever uit. Aan het einde van die gang worden de eieren gelegd.

Nieuwe nestplaatsen zijn te maken door enigszins steile oevers van minimaal een meter hoogte met een spade recht af te steken. Een andere toegepaste methode is een op de oever staande dikke boom zo om te trekken, dat de wortelkluit, aan de waterkant, rechtop komt te staan.

IJsvogels maken dankbaar gebruik van deze nieuwe nestplaatsen.

In Gooi en Vechtstreek zijn sinds 1991 inmiddels 22 nieuwe wanden gemaakt, waarvan er nog 19 onderhouden worden.

Sinds ongeveer augustus 1999 is het zo dat op allerlei plaatsen IJsvogels worden waargenomen (Laarder Wasmeer, Hilverbeek, Boekesteijn, vesting Naarden, Tienhovensch Kanaal).

Voor het geval de winter 1999/2000 geen strenge wordt, geven de vele IJsvogels weer extra hoop op een goed broedseizoen in 2000.

Als u informatie heeft over die terreinen waarvan u vrij zeker weet dat er wel of geen IJsvogels gebroed hebben wil u ondergetekende dan informeren. Zowel positieve als negatieve informatie is welkom.

Jelle Harder
Betje Wolfflaan 41
1403 GP Bussum
(035-) 693 78 58
e-mail: jelleharder@hetnet.nl

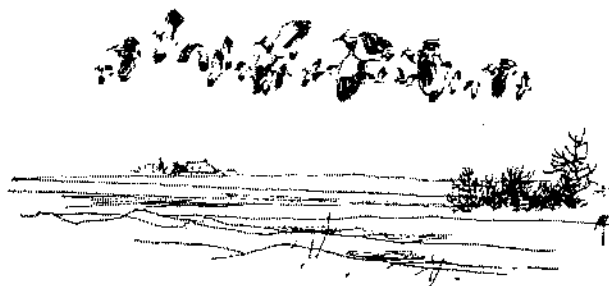
6.14 Weidevogelnestbescherming

In de eerste maanden van het jaar zoeken enkele leden van onze groep, vaak is dat de coördinator, contact met boeren en/of grondeigenaren om te peilen of zij op hun land mee willen werken met weidevogelbescherming. Wil de boer en grondeigenaar meewerken, dan ondertekenen zij een speciale, wettelijke verplichte vergunning, die het mogelijk maakt dat vrijwilligers legaal op hun land naar nesten van weidevogelnesten kunnen zoeken.

Medio maart worden de beschikbare vrijwilligers ingedeeld in groepen van 3 personen. Wij proberen ervoor te zorgen dat er in elke groep een ervaren weidevogelaar aanwezig is. Vanaf eind maart gaan de groepen het veld in.

Elk gevonden nest wordt met twee bamboestokken gemarkeerd. Het hele (broed-)seizoen is het contact met de boer en eventueel de loonwerker belangrijk: wat gaat hij met zijn land doen, waar en wanneer gaat hij maaien, waar komt het vee te lopen, etc. Waar gemaaid gaat worden, kunnen de markeerstokken blijven staan, zodat de boer om het nest heen kan maaien. Waar het vee in de wei komt, worden de markeerstokken vervangen door zogenaamde nestbeschermers. Dat zijn beton-ijzeren rekjes die over de nesten heen worden gezet. Gebleken is dat dergelijke rekjes effectief zijn en vertrapping van legsels door het vee voorkomen.

In grote lijnen is dit het beschermingswerk. Daarnaast kunnen nog andere vormen van bescherming plaats vinden, zoals kuikenbescherming, bescherming op akkerland, etc.

Een leuk aspect van dit beschermingswerk is dat het u brengt in rustgebieden vlak bij huis, die in principe voor niemand anders toegankelijk zijn. U bent bovendien deelgenoot van het intieme leven van de (weide-)vogels en dat allemaal in het besef dat uw inspanningen leiden tot een verhoogd broedsucces en dus tot instandhouding van bedreigde vogelsoorten!

In het werkgebied van de Vogelwerkgroep zijn al enkele jaren twee weidevogelbeschermingsgroepen werkzaam: één groep in de regio Vechtstreek en één groep in westelijk Eemland. Wij verzekeren u dat u er geen spijt van zult krijgen, als u besluit een deel van uw vrije tijd in het voorjaar aan weidevogelbescherming te besteden. Globaal gaat het om zo'n 4 uurtjes in de week en dat een week of 12 achter elkaar.

Wilt u zich opgeven of wilt u eerst nog meer inlichtingen, dan is één telefoontje of een briefkaartje naar één van de hieronder genoemde coördinator of instelling voldoende.

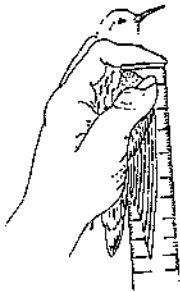
Westelijk Eemgebied:

F. During
Klaproos 23
3755 HW Eemnes
(035-) 685 06 27

Vechtstreek:

O. Steendam
p.a. Landschapsbeheer Noord-Holland
023-514 30 80

6.15 Vogelringstation Het Gooi

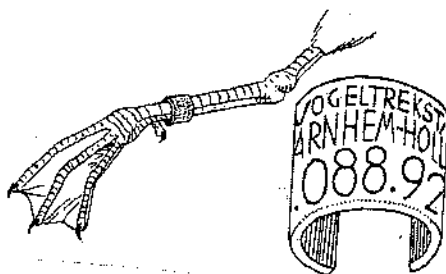

Het vogelringstation Het Gooi is in 1996 opgericht. Vier leden met een speciale ringvergunning en een aantal van maximaal 10 leden maken er deel van uit.

Voor wetenschappelijk onderzoek worden vogels gevangen en aan een van de poten van een metalen ring voorzien. Iedere ring heeft een uniek nummer bijvoorbeeld A 312700 met daarop ook nog de inscriptie Vogeltrekstation, Arnhem, Holland. De gevangen vogels worden gemeten, gewogen en zo mogelijk worden de leeftijd en het geslacht vastgesteld.

Daarna worden zij weer losgelaten. Als de vogel ergens anders wordt gevangen, gevonden of het nummer wordt afgelezen, kan aan de hand van de gegevens een stukje van zijn leven herleid worden. In feite vormen de gegevens dus een soort burgerlijke stand.

Dit soort onderzoek is aan het eind van de 19^e eeuw begonnen en is voor het eerst bij ooievaars en later ook bij andere soorten uitgevoerd. De opzet was toen om meer over de vogeltrek te weten te komen. Inmiddels is van veel soorten wel bekend hoe hun trekwegen lopen en waar zij overwinteren. Kleine karekieten en oeverzwaluwen die door ons in Nederland geringd worden vliegen over de Sahara heen naar hun overwinteringsgebieden ten zuiden daarvan. De terugmeldingen die we zelf van deze soort krijgen komen uit Nederland en op zijn hoogst uit België. Dit zijn dan veelal meldingen van vangsten door andere ringers. De kans op een terugmelding uit het onmetelijk grote Afrika is bij de honderden karekieten die wij vangen natuurlijk zeer klein. Het doel van het ringonderzoek is tegenwoordig meer een populatieonderzoek, vergelijkbaar met de bevolkingsstatistiek van Nederlandse mensen, dan een (verfijnd) trekonderzoek. Hoe oud worden ze, komen ze op dezelfde plaats terug, hoe groot zijn hun overlevingskansen etc.

Wat doen we?

- * Oud Naarden   Op deze vaste vanglocatie wordt het hele jaar door bijna (alleen bij rustig en droog weer) een ochtend per weekend gevangen. Dit onderzoek maakt deel uit van een CES-project (Constant Effort Site) en wordt uitgevoerd i.s.m. het Vogeltrekstation, SOVON en het CBS.
- * Oeverzwaluwen   In juli en augustus worden bij de kolonies 's avonds oeverzwaluwen gevangen.
- * Nestkasten   Tijdens het broedseizoen worden de in de nestkasten geboren jongen van bonte vliegenvangers, boomklevers en zwarte mezen geringd.
- * Roofvogels   In juni worden de op de nesten aanwezige niet vliegvlugge jongen van een ring voorzien.
's Winters worden met speciale vangmiddelen volwassen roofvogels gevangen. Er wordt samengewerkt met het GooisNatuurreservaat, Staatsbosbeheer, Natuur- en Vogelwacht Culemborg en particuliere roofvogelliefhebbers.
- * Uilen   Nestjongen van kerkuilen en bosuilen krijgen een ring om gelegd.
- * Ganzen   Speciale ganzenflappers bemannen hun hutten van december tot om ganzen te vangen. De

ringers leggen behalve metalen potringen bij kolganzen ook plastic halsringen om. Verder worden voor het Nationaal Influenza Centrum in Rotterdam uitstrijkjes gemaakt om na te gaan of ganzen dragers van influenzavirussen zijn.

Assistentie bij al deze uiteenlopende werkzaamheden is altijd welkom. Opgave en inlichtingen bij:

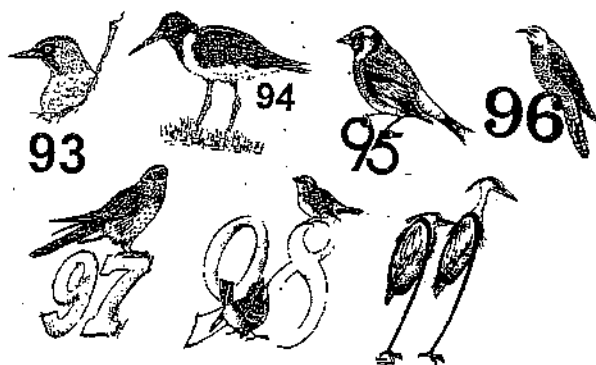
Bob van Poelgeest
Binnenhof 517
1412 LA Naarden
(035-) 694 09 96

of

Dick Jonkers
Koggewagen 3
1261 KA Blaricum
(035-) 526 0456
e-mail djonkers@l2move.nl

6.16 Vogel van het jaar

Jaarlijks besteedt de vogelwerkgroep extra aandacht aan een vogelsoort die veel voorkomt in Gooi, Eemland of Vechtstreek. Door meer informatie vast te leggen over deze "gewone" vogelsoort, is het mogelijk om aan het eind van het jaar vast te stellen hoe het er met deze soort voorstaat in onze regio.

De vogelwerkgroep is naast de plaats en datum van waarneming van de jaarsoort in de volgende gegevens geïnteresseerd. Wat deed de vogel? (vliegend, rustend, voedselzoekend etc.). In welke omgeving? (langs water, op grasland, op akker, langs meer, rivier etc.). Ook meer feiten over broedgevallen en andere bijzonderheden zijn welkom.

Bertus van den Brink maakte opnieuw het speciale logo.
Twee fazanten en drie eieren symboliseren het jaar 2000.

De Fazant is voor de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken al de achtste vogel-van-het-jaar. Vorig jaar werd veel aandacht besteed aan de Blauwe Reiger. Daarvoor waren Huismus, Koekoek, Torenvalk, Groene Specht, Scholekster en Putter vogel-van-het-jaar.

Iedereen kan aan dit regionale onderzoek meedoen. Graag zelfs, want hoe meer gegevens, hoe betrouwbaarder het onderzoek zal zijn. Ook door het invullen van waarnemingskaartjes werkt u automatisch mee aan dit onderzoek.

Daartoe kunt u uw gegevens het hele jaar door opsturen aan:

D.A. Jonkers
Koggewagen 3
1261 KA Blaricum
e-mail: d.a.jonkers@ibn.dlo.nl.

6.17 Telpost Corversbos

In veel landen, waaronder Nederland, worden trekvogels geteld. In ons land bevinden zich ongeveer 20 telposten. Door de tellingen wordt duidelijk welke vogelsoorten wegtrekken en in welke aantallen, welke route ze kiezen en waar ze overwinteren. De gegevens worden verzameld en gepubliceerd.

In het Gooi worden door leden van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken vogeltellingen uitgevoerd. Een vaste telpost bevindt zich sinds 1987 op de akkers van het Corversbos te Hilversum.

De locatie is gelegen op de 'blauwe route' van grofweg de oostelijke Waddenzee, via het IJsselmeergebied naar de Delta.

Daardoor worden gedurende de herfst, landelijk gezien, enorme aantallen Aalscholvers en ganzen waargenomen. Vanuit het

noorden en oosten vindt daarnaast over land aanvoer plaats van grote aantallen kieviten, leeuweriken, lijsters en vinken.

De tellingen starten een half uur voor zonsopgang en worden meestal vijf uur daarna beëindigd.

Bij elke telling worden alle overvliegende vogels op naam gebracht en geteld. Daarnaast wordt de vliegrichting een de weerssituatie vastgelegd. Al deze gegevens worden door de telgroep op speciale lijsten genoteerd.

Wij hopen de frequentie op het Corversbos nog iets te kunnen opvoeren in 2000, zodat er genoeg gelegenheid is om lekker vogels te kijken en gelijktijdig 'het vak te leren'. Heeft u daar zin in, of heeft u trek om gewoon gezellig met ons mee te kijken?

Laat u mij dit dan gerust even weten.

Fred van Klaveren
Marktstraat 2
3621 Breukelen

6.18 Gierzwaluwproject

Het werk van deze werkgroep houdt onder meer in dat er contacten worden onderhouden met woningbouwverenigingen. Bij het vervangen van daken kunnen deze verenigingen geadviseerd worden om kunstnesten aan te brengen. Ondanks alle aandacht die er is voor de broedplaatsen blijken er nog steeds plaatsen verloren te gaan. Zo worden tijdens werkzaamheden in het broedseizoen nog steeds nesten verstoord.

Voor de Gierzwaluw wordt gevraagd om tussen 1 juni en 10 juli 2x te tellen, in dorpen en steden op regelmatige afstand te posten en invliegende vogels te tellen.

Er zou een netwerk opgezet moeten worden van leden welke inventariseren waar Gierzwaluwen broeden, tevens kunnen ze in de gaten houden waar (voorgenomen) werkzaamheden in de omgeving van broedplaatsen gaan plaatsvinden. Enthousiaste leden worden, al weten zij nog niets van de soort af, met open armen ontvangen om op enigerlei wijze hulp te bieden.

Meldt u zich daarom aan:

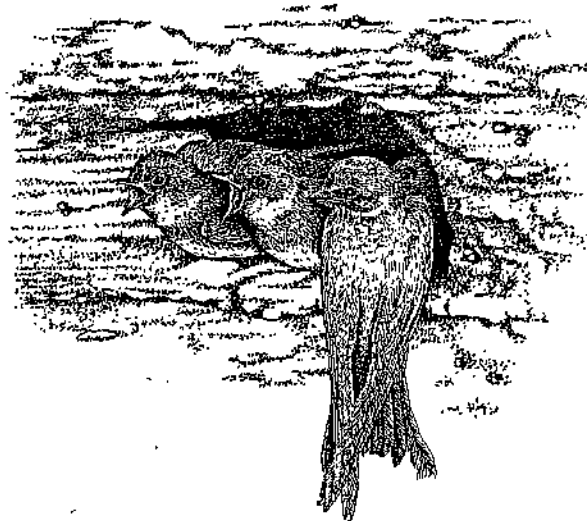
Dick Jonkers
Koggewagen 3
1261 KA Blaricum
(035-) 526 04 56
e-mail d.jonkers@12move.nl

6.19 Oeverzwaluwwerkgroep

De achteruitgang van de Oeverzwaluw doet zich overal in Nederland voor. De oorzaken liggen voor een deel in het overwinteringsgebied, waar door de grote droogte overstromingsvlakten uitblijven. Dit heeft grote gevolgen voor de voedselsituatie en leidt tot sterfte en slechte conditie onder de Oeverzwaluwen.

Al ruim 25 jaar doet de Vogelwerkgroep onderzoek naar het voorkomen van de Oeverzwaluw. De gegevens worden naar SOVON gestuurd ten behoeve van het landelijk onderzoek. Nieuwe medewerkers zijn van harte welkom en kunnen zich opgeven bij:

Dick Jonkers
Koggewagen 3
1261 KA Blaricum
(035-) 526 04 56
e-mail djonkers@12move.nl

6.20 Huiszwaluwwerkgroep

Sinds 1978 worden door de Vogelwerkgroep in ruim 20 gemeenten de nesten van Huiszwaluwen geteld. Een trouwe kern van tellers zoekt ieder jaar het onderzoeksgebied af op zoek naar nesten. Vanaf 1989 is er aansluiting met de door SOVON opgezette landelijke telling. De door de organisatoren ontworpen telformulieren worden sinds dat jaar ook door de Vogelwerkgroep gebruikt. De gegevens worden in de landelijke telling verwerkt.

Ook worden er door deze werkgroep kunstnesten geplaatst. Uitgangspunt hiervan is dat gebrek aan nestmateriaal een van de oorzaken van de verdwijning of achteruitgang is.

In het buitenland zijn door deze werkwijze te volgen goede resultaten geboekt.
Wanneer u meer wilt weten over deze werkgroep, of zelf interesse heeft om te inventariseren, kunt u contact zoeken met de coördinator:

Dick Jonkers
Koggewagen 3
1261 KA Blaricum
(035-) 526 04 56
e-mail d.jonkers@12move.nl

7. DANKZEGGING

Deze bundel kwam mede tot stand dankzij de steun van alle Subgroepleiders(-sters) en een aantal coördinatoren(-trices) van de werkgroepen.

